

INGEZONDEN.

VROEG OPSTAAN VAN KRAAMVROUWEN.

Het volkomen eens zijnde met hen, die voorstanders zijn van het vroeg opstaan van kraamvrouwen, meen ik naar aanleiding van het referaat van dr. C. VAN TUSSENBROEK in n°. 23 van dit *Tijdschrift*, een klein steentje te kunnen bijdragen tot hun steun.

Op een getal van 4 à 500 door mij in de jaren 1903 tot 1908 behandelde kraamvrouwen waren er ongeveer 40 uit den beteren stand, die de van ouds voorgeschreven 9 dagen te bed bleven, hoewel nog niet ten volle, daar ik haar, om het bed behoorlijk te kunnen laten opmaken, minstens één keer per dag een uur liet opzitten, indien er geen contraindicatie was (bijv. moeilijke baring, inscheuring van het perinaeum, temperatuursverhooging en dgl.). De andere vrouwen, uit de volksklasse of uit den kleinen middenstand, kwamen, eerst tegen mijn wil, al den derden, soms den tweeden dag het bed af, zonder dat ik één enkel nadeelig gevolg er van zag, reden waarom ik er mij na eenigen tijd niet meer tegen verzette. Ook zag ik bij geen enkele dezer vrouwen liggingsafwijkingen van de baarmoeder, terwijl onder het kleine getal kraamvrouwen, die wel de voorgeschreven rust hielden, nog al eens stoornissen in de ontlasting, urinelozing e. a. voorkwamen.

Een enkele opmerking tenslotte over het altijd nog vrij hoge ziektecijfer in klinieken (vooral in onderwijsklinieken). Het komt mij voor, dat er te weinig rekening wordt gehouden met het feit, dat de vrouwen daar veel vaker inwendig onderzocht worden dan in de gewone praktijk en dan nog voor een deel door personen, die nog onge oefend zijn, en in het onderzoek, en in het zich nauwkeurig ontsmetten.

Rotterdam, 10 December 1908.

Dr. S. WINKEL.

M U T A T I E.

Dankbaar voor de medegedeelde feiten voel ik mij gedrongen eenige opmerkingen te maken over de conclusies van CIJFER in zijn stuk over wondroodvonk en den streptococcus scarlatinus, voorkomende in het laatste nummer van dit *Tijdschrift*.

Aangenomen, dat na infectie het verloop eener ziekte alleen afhankelijk is van de soort en den aard der aangebrachte ziektekiemen; aangenomen ook, dat bacteriën aan dezelfde wetten van afstamming gehoorzamen als planten en dieren; aangenomen zelfs, dat roodvonk totnogtoe niet bekend was en eerst door het ziektegeval, door CIJFER medegedeeld, bekend werd, dan nog zou in het genoemde stuk van mutatie geen sprake mogen zijn en wel omdat uit erysipelas en andere septische infecties het roodvonk kan ontstaan en uit het roodvonk erysipelas en andere septische infecties kunnen voortkomen. Wie zijn de ouders en wie de kinderen of misschien duidelijker: welke is de oude soort en welke de nieuwe? hoe is de afstamming?

Wil men bepaald een uitdrukking uit de evolutieleer gebruiken, dan zou, hier slechts van twee naast elkaar levende varianten sprake kunnen zijn.

Men wachte zich theorieën van elders al te spoedig in ons vak in te voeren; de mutatietheorie maakt anders ons het redeneeren wel gemakkelijk.

Amsterdam, 14 Dec. 1908.

Dr. J. VRIESENDORP.

CONSULTATIE-BUREAU VOOR ARBEIDERS.

Amice collega HEIJERMANS,

Het licht, dat gij ook voor mij hebt doen opgaan over de juiste beteekenis van het periodieke onderzoek der arbeiders te Milaan, beschijnt ook de voorbarigheid van mijn bijschrift. Den bijsmaak daarvan te verzoeten, gelijk gij wenscht, schijnt mij niet voldoende. Liever zal ik maar het mea culpa mislukte nagerecht geheel van tafel nemen.

t. t.

H. PINKHOF.

BRIEFWISSELING.

DE PRIJS VAN HET TUBERCULOSE-SERUM VAN MARMOREK.

Naar aanleiding van het ingezonden stukje van collega SIKEMBIER in ons vorig nummer (bldz. 2042) bericht de heer K. G. W. DE BOSSON, handelaar in chemische en pharmaceutische artikelen te Dordrecht, ons, dat niet alleen bij „De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel” te Utrecht het serum van MARMOREK voor den prijs van *f* 1.50 à *f* 1.55 verkrijgbaar is, maar ook bij andere groothandelaren o. a. bij hem zelf. Deze prijs is echter de prijs voor apothekers en apotheek-houdende geneeskundigen niet voor het publiek, daar de groothandel niet aan het publiek levert. De heer DE BOSSON spreekt er tevens zijn verwondering over uit, dat „De Onderlinge Pharmaceutische Groothandel” blijkens het schrijven van dr. SIKEMBIER, wel bereid schijnt, met voorbijgaan van haar leden, het serum direct voor dien lagen prijs aan het publiek te leveren. Voor onvermogenen is *f* 2.50 te duur, maar *f* 1.50 evenzeer; voor hen zou een regeling gemaakt moeten worden, waarbij het serum gratis verkrijgbaar was.

Even voor het afdrucken van dit nummer ontvangen wij nog een schrijven van den directeur der „Onderlinge Pharmaceutische Groothandel”, dat wel geschikt is om de ongerustheid van den heer DE BOSSON weg te nemen. Genoemde directeur meldt ons, dat het serum voor den prijs van *f* 1.50 slechts geleverd wordt aan apothekers en apotheekhoudende geneeskundigen. De prijs voor het publiek door middel der apothekers is *f* 2.— à *f* 2.25. Rechtstreeks wordt door deze vereeniging ook niet aan het publiek geleverd. Bovendien meent deze directeur, dat een geneesheer, die dit serum aan zijn patiënt leverde, zich zou begeven op den gevaarlijken weg van onbevoegde uitoefening der artsensijbereidkunde.

Redactie.

